

คำวินิจฉัยของ นายมงคล สระฐาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๕ /๒๕๕๕

วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้วินิจฉัยชี้ขาด กรณีนายประยุทธ์ มหากิจศิริ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีคำร้อง ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายประยุทธ์ มหากิจศิริ ผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ โดยมีข้อเท็จจริงตามคำร้องสรุปได้ดังนี้

๑. นายประยุทธ์ มหากิจศิริ ผู้ถูกร้อง ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาตั้งแต่วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ต่อมาเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยได้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังต่อไปนี้

(๑) ทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง ประกอบด้วย เงินฝาก ๑ บัญชี จำนวนเงิน ๖๕,๕๑๔,๓๕๕.๖๑ บาท เงินลงทุนเป็นหุ้นในบริษัทต่างๆ รวมมูลค่า ๔,๕๐๕,๘๓๕.๖๑๐ บาท และยานพาหนะรวม ๓ คัน

(๒) ทรัพย์สินของคู่สมรส ประกอบด้วย เงินฝาก ๒ บัญชี จำนวนเงิน ๔๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท เงินลงทุนเป็นหุ้นในบริษัทต่างๆ รวมมูลค่า ๑,๘๕๐,๐๓๕,๐๘๖.๕๐ บาท และที่ดิน ๑๔ แปลง รวมเนื้อที่ ๖๐ ไร่ ๑ งาน ๗ $\frac{๖}{๑๐}$ ตารางวา

(๓) ทรัพย์สินของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ประกอบด้วย เงินลงทุนเป็นหุ้นในบริษัทต่างๆ รวมมูลค่า ๒๒๓,๗๕๐,๑๐๕ บาท

(๔) หนี้สินของผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๓๘ เป็นหนี้กู้ยืมเงินธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

๒. ผู้ร้องดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ แล้ว พบว่ามีรายการทรัพย์สินที่ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงไว้ในบัญชี ฯ คือ

(๑) ทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง มีเงินฝาก ๕ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงิน ๑ ฉบับ รวมเป็นเงิน ๒๖,๘๘๕,๒๔๐.๕๕ บาท ที่ดิน ๕ แปลง รวมเนื้อที่ ๓๑ ไร่ ๑๐^๔/_{๑๐๐} ตารางวา และรถยนต์ ๓ คัน

(๒) ทรัพย์สินของกลุ่มสมรส มีเงินฝาก ๒๓ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงิน ๒ ฉบับ รวมเป็นเงิน ๓๕๐,๓๕๘,๕๗๕.๕๘ บาท ที่ดิน ๒๑ แปลง รวมเนื้อที่ ๑๗๒ ไร่ ๑ งาน ๘๕ ตารางวา และบ้านพักอาศัย ๑ หลัง

(๓) ทรัพย์สินของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะมีเงินฝาก ๑ บัญชี จำนวนเงิน ๒๐๐,๕๘๔.๘๔ บาท และที่ดิน ๒ แปลง รวมเนื้อที่ ๑ ไร่ ๑ งาน ๕๖ ตารางวา

๓. สำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือที่ ปช. ๐๐๐๗/๑๐๖ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๓ ถึงผู้ถูกร้องเพื่อให้ชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง กลุ่มสมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ที่ไม่ได้แสดงไว้ในบัญชี ฯ ซึ่งผู้ถูกร้องมีหนังสือลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๓ ชี้แจงดังนี้

(๑) บัญชีเงินฝากของผู้ถูกร้องทั้ง ๑๐ รายการ ผู้ถูกร้องมีไว้เพื่อใช้หมุนเวียนในธุรกิจ และไม่ได้เก็บบัญชีไว้ที่ผู้ถูกร้อง อีกทั้งบัญชีดังกล่าวไม่มีการเคลื่อนไหว จึงทำให้ไม่ทราบว่ามียอดเงินคงเหลือในบัญชี ดังนั้น ขณะกรอกบัญชี ฯ ผู้ถูกร้องจึงแสดงแต่ยอดในบัญชีเท่าที่จำได้จริงและเป็นบัญชีที่ผู้ถูกร้องใช้หมุนเวียนในธุรกิจตามปกติเท่านั้น

(๒) บัญชีเงินฝากของกลุ่มสมรส เนื่องจากกลุ่มสมรสไม่ได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบถึงบัญชีเงินฝากดังกล่าว เพราะกลุ่มสมรสมีธุรกิจเป็นของตน มีบัญชีเงินฝากไว้เพื่อใช้ในธุรกิจตามปกติ และเก็บเงินบางส่วนเป็นส่วนตัว

(๓) บัญชีเงินฝากของบุตร เป็นบัญชีที่กลุ่มสมรสเปิดบัญชีเงินฝากให้ และไม่แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ

(๔) ที่ดิน ๕ แปลงของผู้ถูกร้อง เป็นที่ดินได้มีก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา กลุ่มสมรสของผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำเนินการและเก็บเอกสารสิทธิไว้หลายที่ จึงจำไม่ได้ว่ามีที่ดินดังกล่าว และในขณะที่รวบรวมทรัพย์สินเพื่อแจ้งในบัญชี ฯ ก็หาเอกสารสิทธิในที่ดินดังกล่าวไม่พบ จึงทำให้ยื่นขาดไป

(๕) ที่ดินของกลุ่มสมรสและบุตร กลุ่มสมรสของผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินเองทั้งสิ้น ทำให้ผู้ถูกร้องไม่ทราบว่า กลุ่มสมรสและบุตรมีที่ดิน และที่ดินของกลุ่มสมรสและบุตรมิได้ได้มา เนื่องจากการดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้อง จึงไม่ได้แจ้งไว้ดังกล่าว

(๖) รถยนต์ของผู้ถูกร้อง ๓ คัน เป็นรถยนต์เก่าที่ผู้ถูกร้องใช้ตั้งแต่เริ่มธุรกิจปัจจุบัน ไม่ได้ใช้ แต่เก็บไว้เป็นที่ระลึกเท่านั้น จึงลืมนำแจ้งไว้ในบัญชี ฯ

(๗) บ้านพักของกลุ่มสมรส เป็นบ้านพักของกลุ่มสมรสใช้เป็นที่ตั้งของบริษัทที่ทำงานของกลุ่มสมรส ไม่ใช่บ้านพัก และกลุ่มสมรสของผู้ถูกร้องมิได้พักอาศัยอยู่ในสถานที่นั้น เป็นการกรอกรายการผิดพลาด ความจริงกลุ่มสมรสของผู้ถูกร้องพักอยู่บ้านเลขที่ ๕๓/๕๘ ถนนบางนา - ตราด กม. ๑๕ ตำบลบางโคลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

๔. ต่อมาผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาเมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๓ โดยมีได้แสดงรายการทรัพย์สินที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติมดังกล่าว แต่ภายหลังที่ได้ชี้แจงข้อเท็จจริง ผู้ถูกร้องได้รวบรวมสำเนาเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ตรวจสอบเพิ่มเติมไปยื่นเพิ่มเติม

๕. คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้องพิจารณารายการทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง กลุ่มสมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติม ประกอบคำชี้แจงแสดงผลของผู้ถูกร้องเกี่ยวกับรายการทรัพย์สินที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติมดังกล่าวแล้ว เห็นว่า ทรัพย์สินที่มีมูลค่าหรือจำนวนไม่มาก คำชี้แจงต่างๆ ของผู้ถูกร้องรับฟังได้ แต่รายการถอนเงินฝากและที่ดินของผู้ถูกร้องและกลุ่มสมรส คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นว่า เหตุผลตามคำชี้แจงของผู้ถูกร้องฟังไม่ขึ้น ในการประชุมครั้งที่ ๕๐/๒๕๕๓ วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ มีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๘ เสียง (นายประสิทธิ์ ดำรงชัย ไม่ได้เข้าร่วมประชุม) เกินกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันตรวจพบว่าการกระทำความผิดดังกล่าว และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ โดยยกข้อกฎหมายต่างๆ ขึ้นต่อสู้หลายประการ คือ

๑. การยื่นบัญชีของผู้ถูกร้องไม่ใช่การยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เนื่องจากผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชี ฯ ขณะเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ต่อเลขาธิการวุฒิสภา

ตามพระราชบัญญัติการแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งต่อมากฎหมายฉบับนี้ได้ถูกยกเลิกไปเมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ มีบทบัญญัติมาตรา ๒๕๑ ถึงมาตรา ๒๕๖ กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รวมสมาชิกวุฒิสภาต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ แต่ไม่ได้กำหนดรายละเอียดไว้ แม้มีบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งทำหน้าที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญนี้ โดยกำหนดให้ระเบียบดังกล่าวต้องผ่านความเห็นชอบของศาลรัฐธรรมนูญ ระเบียบดังกล่าวมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๑ ดังนั้น บัญชี ฯ ที่ผู้ถูกร้องยื่นในวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ไม่ใช่การยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญ เพราะยื่นก่อนระเบียบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง จะใช้บังคับ

๒. ผู้ถูกร้องไม่อยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เนื่องจากบทบัญญัตินี้ใช้เป็นบทลงโทษเฉพาะกับ “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ในขณะนั้นเท่านั้น และมีบทลงโทษที่กำหนดไว้คือ การให้พ้นจากตำแหน่ง และการห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลา ๕ ปี แต่ผู้ถูกร้องมิได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในวันที่ผู้ถูกร้องถูกสอบสวนความผิด

๓. ผู้ร้องไม่มีอำนาจร้องเรื่องนี้ คำร้องที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะคุณสมบัติของกรรมการ ป.ป.ช. ขัดต่อรัฐธรรมนูญ เนื่องจากพลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์ และคุณหญิงปรียา เกษมสันต์ ณ อยุธยา กรรมการ ป.ป.ช. สองคนมีลักษณะต้องห้ามขณะได้รับการเลือกจากวุฒิสภาเป็นกรรมการ ป.ป.ช. พลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์ ได้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ เจเนอรัล คอมมูนิเคชั่น จำกัด และคุณหญิงปรียา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ได้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด กับบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด และเป็นลูกจ้างจัดทำบัญชีของบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด ในวันที่ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งเป็นกรรมการ ป.ป.ช. จึงถือว่าบุคคลทั้งสองไม่ได้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. มาแต่ต้น

๔. การดำเนินการของผู้ร้อง มิได้เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งยังมีผลบังคับใช้อยู่ มีผลให้มติในการประชุมครั้งที่ ๕๐/๒๕๔๓ เป็นไปโดยไม่ชอบ ไม่เที่ยงธรรม และเกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกร้อง

๕. เรื่องเจตนาธรรมณ์ คำว่า “จงใจ” หรือ “ปกปิด” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓๔ ต้องเป็นการกระทำโดยเจตนาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๕ วรรคสอง เมื่อเทียบกับการจงใจตามกฎหมายลักษณะละเมิด การจงใจจึงมิใช่การกระทำโดยรู้สำนึกหรือจิตใจบังคับอิริยาบถเท่านั้น แต่ต้องประกอบด้วยความมุ่งหมายต่อผลตามความหมายดังกล่าวอีกด้วย ผู้ถูกร้องมีทรัพย์สินและทรัพย์สินของกลุ่มสมรสตามรายการที่ตรวจพบเป็นทรัพย์สินที่ผู้ถูกร้องไม่รู้ถึงข้อเท็จจริงดังกล่าว เนื่องจากกลุ่มสมรสไม่แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ อีกทั้งเป็นระยะเวลากระชั้นชิดมาก ทำให้ผู้ถูกร้องไม่มีเวลาในการตรวจสอบจึงไม่ทราบว่ายังมีทรัพย์สินที่ยังไม่แจ้งไว้

๖. กฎหมายบัญญัติให้แสดงทรัพย์สินที่มีอยู่ในความครอบครองของกลุ่มสมรสหรือบุตร ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ แม้กลุ่มสมรสจะมีเจตนาปกปิดทรัพย์สินก็ไม่อาจนำเอาเจตนาของกลุ่มสมรสมาใช้กับหลักจิตใจของผู้ถูกร้องได้ เนื่องจากผู้ถูกร้องไม่อาจที่จะล่วงรู้ได้ เพราะเป็นเรื่องในใจเฉพาะบุคคล จะนำมาบังคับว่าผู้ถูกร้องจงใจปกปิดไม่แสดงรายการไม่ได้

๗. ผู้ร้องมิได้ใช้บรรทัดฐานในการวินิจฉัยประเด็นข้อกฎหมายอย่างเดียวกับกรณีของ นายชวณ หลีกภัย อดีตนายกรัฐมนตรี และนายบัญญัติ บรรทัดฐาน อดีตรองนายกรัฐมนตรีและอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งวินิจฉัยว่า การจงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ นั้น หมายถึง ต้องเป็นการจงใจปกปิดเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์หรือเสียประโยชน์เมื่อเปรียบเทียบกรณีของผู้ถูกร้องซึ่งบกร่องในการแสดงรายการ มิได้ทำให้ผู้ถูกร้องหรือบุคคลใดได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์เช่นกัน เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยสุจริต จากการประกอบธุรกิจ ตามปกติ ก่อนที่ผู้ถูกร้องเข้ามาดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา

ส่วนการที่ผู้ถูกร้องไม่ได้แจ้งทรัพย์สินที่ถูกตรวจพบนั้น ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงว่า

กรณีเงินฝากของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องเป็นนักธุรกิจที่มีธุรกิจในและต่างประเทศ มีบริษัทที่จะต้องดูแลหลายบริษัท เพื่อความสะดวกผู้ถูกร้องจะเปิดบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์หลายบัญชี แต่จะไม่ใช้ทุกบัญชี ขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์กับธนาคารและความสะดวกทางธุรกิจ บัญชีเงินฝากทั้ง ๕ บัญชี ที่ตรวจพบนั้น ถือว่าเป็นจำนวนไม่มาก เมื่อเทียบกับธุรกิจของผู้ถูกร้อง นอกจากนี้บัญชีแทบจะไม่เคลื่อนไหว แสดงว่าเป็นการเปิดบัญชีเพื่อช่วยเหลือธนาคารในการเพิ่มยอดเงินฝากมิใช่บัญชีหมุนเวียนกับธุรกิจโดยตรง ดังนั้น จึงไม่ใช่เป็นเรื่องที่จงใจหลีกเลี่ยงกฎหมายนี้ แต่อาจเป็นการพลั้งเผลอที่สามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้ และผู้ถูกร้องดำเนินการแก้ไขแล้ว

จากคำวินิจฉัยของผู้ร้องที่นำจำนวนเงินที่แจ้ง และไม่ได้แจ้งมาเปรียบเทียบกันแล้ว วินิจฉัยว่าเป็นการปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ไม่ชอบด้วยเหตุผล เพราะการจงใจและปกปิดหรือไม่นั้น จะต้องดูข้อเท็จจริงประกอบกับพฤติการณ์อื่นๆ จึงเป็นการไม่ชอบด้วยเหตุผล และไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกร้อง นอกจากนี้ มีบัญชีกระแสรายวัน ๔ บัญชี ใน ๕ บัญชี ที่ตรวจพบ ซึ่งไม่มียอดเงินเคลื่อนไหวทั้งก่อนและหลังที่ผู้ถูกร้องเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ๓ บัญชี อีกทั้งยอดเงินมีจำนวนน้อย ส่วนอีก ๑ บัญชี ที่มีการเคลื่อนไหวก็เป็นเชิงธุรกิจเท่านั้น

สำหรับตัวสัญญาใช้เงินของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ สินเอเซีย จำกัด (มหาชน) เลขที่ ๕๗๒๕๐๐๐๑๔๗ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ มีเงินจำนวนไม่มาก อีกทั้งผู้ถูกร้องจำไม่ได้ว่ามีตัวสัญญาใช้เงินฉบับดังกล่าว เพราะไม่ได้เป็นผู้เก็บรักษา อยู่ในระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริงกับบริษัทผู้ออกตัวสัญญาใช้เงิน

กรณีเงินฝากของกลุ่มสมรส การที่ผู้ร้องวินิจฉัยโดยอ้างเหตุความเป็นสามีภริยาว่า สามีย่อมรับรู้การกระทำของกลุ่มสมรส ย่อมเป็นข้อสันนิษฐานที่ไม่ชอบด้วยหลักการรับฟังพยานหลักฐานของการแสดงเจตนา เพราะความผิดฐานจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบนั้น ต้องอาศัยเจตนาในการกระทำของผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นเจตนาพิเศษเหนือการกระทำธรรมดาด้วย กล่าวคือ ล่วงรู้อย่างเดียวไม่พอ ต้องจงใจหรือปกปิดด้วย เนื่องจากผลที่เป็นการตัดสิทธิการดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นการตัดสิทธิขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ทุกคนพึงมี จึงต้องพิจารณาการกระทำของแต่ละบุคคล เพราะไม่มีใครล่วงรู้ถึงเจตนาของแต่ละบุคคลได้ แม้จะเป็นสามีภริยากันก็ตาม ผู้ถูกร้องจึงไม่อาจล่วงรู้ถึงทรัพย์สินของกลุ่มสมรสได้ เป็นเรื่องที่เหนือวิสัยหากกลุ่มสมรสไม่ประสงค์จะแจ้งให้ทราบ เพราะเป็นบัญชีส่วนตัวของกลุ่มสมรส ซึ่งไม่มีความเคลื่อนไหว ๑๖ บัญชี มีการเคลื่อนไหวอยู่บ้าง ๕ บัญชี และเคลื่อนไหวเล็กน้อย ๑ บัญชี

นอกจากนี้ เงินฝากทั้ง ๒๓ บัญชี ผู้ถูกร้องไม่เคยเห็น และไม่มีส่วนร่วมในการฝาก - ถอนเงินเลย กลุ่มสมรสเป็นผู้ดำเนินการเอง ดังนั้น การกระทำของกลุ่มสมรสจะนำมาเป็นเหตุเพื่อลงโทษผู้ถูกร้อง เป็นการไม่ชอบด้วยเหตุผล และไม่เที่ยงธรรม เช่นเดียวกับตัวสัญญาใช้เงิน ๒ ฉบับ ซึ่งเป็นของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ กรุงไทยธนกิจ จำกัด (มหาชน) เลขที่ ๐๑๒๕๓๐๘ และเป็นของบริษัทเงินทุน คาเธ่ย์ ทรัสต์ จำกัด ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นบัตรเงินฝากของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) กลุ่มสมรสมิได้นำมาให้ผู้ถูกร้องดู หรือบอกให้รู้ ซึ่งได้ปฏิบัติเช่นเดียวกับวิญญูชนทั่วไป มิใช่เป็นเพียงเหตุสงสัยว่า ผู้ถูกร้องล่วงรู้ จึงต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่ผู้ถูกร้อง

กรณีที่ดินของผู้ถูกร้อง คำวินิจฉัยของผู้ร้องที่ระบุข้อความไม่ตรงกับข้อความที่ผู้ถูกร้องชี้แจง ทำให้แปลความหมายไปในทางลบต่อผู้ถูกร้องได้ว่า ผู้ถูกร้องทราบดีว่า ตนมีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ อีกลหลายแปลง หากพยายามแสดงรายการ ฯ ก็สามารถดำเนินการได้โดยไม่มียาก ทั้งที่ผู้ถูกร้องชี้แจง ไปว่า “...จำไม่ได้ว่ามีที่ดินดังกล่าว... ทำให้ยื่นขาดไป” เนื่องจากผู้ดำเนินการและเก็บเอกสารสิทธิ์ คือ คู่สมรส จึงไม่ทราบ และจำไม่ได้ว่า ที่ดินทั้ง ๕ แปลง “มีชื่อผู้ถูกร้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์”

นอกจากนี้ ที่ดินทั้ง ๕ แปลง ผู้ถูกร้องได้มาก่อนเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาการดำเนินการ จดทะเบียนซื้อขายที่ดินทั้งหมดผู้ถูกร้องไม่เคยไปดำเนินการด้วยตนเอง แต่มอบให้บุคคลอื่นดำเนินการแทน โดยตลอด ส่วนแปลงที่ ๕ ผู้ถูกร้องจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ขายให้แก่บริษัท ไทยฟิล์ม อินดัสตรี จำกัด เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๓๑ ผู้ถูกร้องไม่ต้องแสดงทรัพย์สินที่ดินโฉนดแปลงนี้ เห็นได้ว่า กระบวนการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ร้องมีความบกพร่อง อันนำไปสู่การวินิจฉัยที่เป็นผลร้ายแก่ผู้ถูกร้อง ที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องมิได้ตั้งใจที่จะปกปิดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่ดินทั้ง ๕ แปลง

กรณีที่ดินคู่สมรส การดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินต่างๆ ของครอบครัวของผู้ถูกร้องนั้น ผู้ดำเนินการ คือ คู่สมรส รวมถึงการเก็บเอกสารสิทธิ์ต่างๆ ด้วย เพราะผู้ถูกร้องและคู่สมรส มีบ้านอยู่ ๒ หลัง และมีที่ทำงานหลายแห่ง การเก็บเอกสารของคู่สมรสจึงเก็บไว้หลายแห่ง ผู้ถูกร้องไม่เคยไปตรวจสอบ หรือรวบรวมเอกสารดังกล่าว ผู้ถูกร้องแจ้งต่อผู้ร้องได้ในส่วนที่ทราบ และที่คู่สมรสแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ เท่านั้น (๑๔ แปลง) ผู้ถูกร้องชี้แจงด้วยความสัตย์จริงตรงไปตรงมา การที่ผู้ร้องพิจารณาตามเอกสาร ที่ปรากฏแล้ววินิจฉัยว่า ไม่น่าเชื่อถือ ผู้ถูกร้องจะไม่ทราบว่า คู่สมรสมีที่ดินจำนวนมาก ซึ่งเมื่อพิเคราะห์ จากข้อเท็จจริงเรื่องธุรกิจและการเงินของผู้ถูกร้องและคู่สมรสแล้ว เห็นได้ว่า ต่างมีรายได้ต่างหาก แยกออกจากกัน ตามกฎหมายที่ดิน คู่สมรสสามารถซื้อได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอม ทำให้ผู้ถูกร้อง ไม่อาจล่วงรู้ได้ เว้นแต่เมื่อมีการขายหรือโอนกรรมสิทธิ์ นอกจากนี้ ที่ดิน ๒๑ แปลง ได้มาก่อนที่ ผู้ถูกร้องเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาและเป็นที่ดินที่ได้มาโดยการทำมาหากินได้โดยสุจริต ไม่มีเหตุอันใด ที่จะต้องปกปิดหรือไม่แจ้งผู้ร้องทราบอีกทั้งที่ดินทั้งหมดไม่มีการเคลื่อนไหวในทางนิติกรรม ไม่ทำให้ ผู้ถูกร้องได้ประโยชน์และทำให้รัฐเสียหาย เช่นเดียวกับที่ผู้ร้องเคยวินิจฉัยไว้ในกรณีเช่นนี้ว่า ไม่เป็น ความผิดฐานจงใจ จึงไม่ต้องด้วยหลักแห่งการจงใจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

การที่ผู้ร้องวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินกรณีเข้ารับตำแหน่งด้วยข้อความ อันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบนั้น ผู้ถูกร้องเห็นว่า การไม่ยื่นบัญชี ฯ ของผู้ถูกร้อง มิใช่เป็นการจงใจปิดบังข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เมื่อเทียบกรณีของพลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ ที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า จงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ เนื่องจากทรัพย์สินดังกล่าว

ส่วนใหญ่ได้มาก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และไม่มีเอกสารฉบับใดเป็นเท็จ หรือสร้างข้อเท็จจริงขึ้นมาใหม่ เพื่อให้ผู้ถูกร้องได้ประโยชน์ เป็นการไม่จงใจ จึงไม่ต้องด้วยหลักแห่งการจงใจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ผู้ถูกร้องไม่เข้าใจวิธีการและการกรอกข้อความในแบบบัญชี ฯ เนื่องจากผู้ร้องมิได้แนะนำวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง อีกทั้งผู้ถูกร้องไม่ประสงค์ที่จะปฏิบัติผิดกฎหมาย เป็นเพียงความบกพร่องในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการกรอกแบบบัญชี ฯ

เหตุที่ผู้ถูกร้องมิได้แสดงรายการทรัพย์สินในส่วนที่ตกหล่นไปนั้น เนื่องจากผู้ถูกร้องหลงลืมไปบ้าง ไม่ทราบว่า ทรัพย์สินนั้นมีอยู่จริงในขณะยื่นบัญชี ฯ บ้าง และคู่สมรสไม่แจ้งให้ทราบบ้าง เห็นได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่มีเหตุผลอันใดที่จะจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ อีกทั้งเจตนารมณ์ของกฎหมายจะต้องเป็นกรณีที่ได้ประโยชน์จากทรัพย์สินหรือการจูงใจนั้น เป็นการปกปิดเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์สำหรับตน หรือผู้อื่น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ในขณะที่ตนมีอยู่ ทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวงเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินดังกล่าว ดังนั้น กรณีของผู้ถูกร้อง จึงมิได้เป็นการจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบเมื่อผู้ถูกร้องชี้แจงด้วยความสัตย์จริง มิได้บิดเบือนแต่กลายเป็นผลร้ายต่อผู้ถูกร้อง อีกทั้งได้เคยสอบถามเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. ว่า ต้องดำเนินการอย่างไรเพิ่มเติม เจ้าหน้าที่แจ้งว่า กรณีผู้ถูกร้องเป็นการไม่จงใจยื่นบัญชี ฯ แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กลับพิจารณาและมีมติให้ลงโทษผู้ถูกร้องภายหลัง

ผู้ร้องโดยนายกล้าณรงค์ จันทิก เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในฐานะผู้ได้รับมอบอำนาจ ให้เป็นตัวแทนของผู้ร้องได้แถลงต่อศาลสรุปข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายตามคำร้อง และได้ส่งอ้างสำนวนการตรวจสอบของคณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งมีบันทึกคำให้การของผู้ถูกร้อง รายงานตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง และผลการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง ตลอดจนเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้

ผู้ถูกร้องได้แถลงต่อศาลและมีพยานคือ นางสุวิมล มหากิจศิริ ภริยาของผู้ถูกร้องแถลงต่อศาลประกอบด้วยเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ของผู้ถูกร้องว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ข้อกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

“มาตรา ๒๕๑ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

- (๑) นายกรัฐมนตรี
- (๒) รัฐมนตรี
- (๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๔) สมาชิกวุฒิสภา
- (๕) ข้าราชการการเมืองอื่น
- (๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐาน ที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย

มาตรา ๒๕๒ บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นกรณการเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นกรณการพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีที่ถูกถอดตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย

มาตรา ๒๕๓ เมื่อได้รับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบแล้ว ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติซึ่งประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมอบหมาย ลงลายมือชื่อกำกับไว้ในบัญชีทุกหน้า

บัญชีและเอกสารประกอบตามวรรคหนึ่งของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีให้เปิดเผยให้สาธารณชนทราบโดยเร็วแต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว บัญชีของผู้ดำรงตำแหน่งอื่นห้ามมิให้เปิดเผยแก่ผู้ใด เว้นแต่การเปิดเผยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาพิพากษาคดีหรือการวินิจฉัยชี้ขาด และได้รับการร้องขอจากศาลหรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวโดยเร็ว

มาตรา ๒๕๔ ในกรณีที่มีการยื่นบัญชีเพราะเหตุที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดพ้นจากตำแหน่งหรือตาย ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทำการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งนั้น แล้วจัดทำรายงานผลการตรวจสอบ รายงานดังกล่าวให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่งผู้ใดมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติส่งเอกสารทั้งหมดที่มีอยู่พร้อมทั้งรายงานผลการตรวจสอบไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกตินั้นตกเป็นของแผ่นดินต่อไป

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๐๕ วรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๕๕ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๑๕ วรรคหนึ่ง นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้... ให้วุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมครั้งสุดท้ายโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๕ ทำหน้าที่วุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญนี้จนถึงวันที่ครบสี่ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามวรรคห้า (๑) หรือวันเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามวรรคห้า (๒) แล้วแต่กรณี

และวรรคสาม ให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้จนกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาจะสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมครั้งสุดท้ายโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๕ หรือสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง ตามมาตรา ๓๒๓ แล้วแต่กรณี ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ ให้วุฒิสภา ประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๓๒๑ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในวงราชการ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในวงราชการ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ เป็นคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญนี้ แล้วแต่กรณี จนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขึ้นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งต้องกระทำภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการตามวรรคหนึ่งกำหนดระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญนี้ ระเบียบดังกล่าวให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อนประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ใช้บังคับได้ จนกว่ากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตจะมีผลใช้บังคับ

๗๑๑

พิเคราะห์แล้ว มีปัญหาต้องวินิจฉัยในเบื้องต้นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัย เรื่องนี้หรือไม่ ผู้ถูกร้องได้ยกข้อกฎหมายขึ้นต่อสู้ว่า ผู้ร้องไม่มีอำนาจยื่นคำร้องและศาลรัฐธรรมนูญ ไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้หลายประการ ซึ่งจะได้หยิบยกข้อกฎหมายตามข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้อง ขึ้นวินิจฉัยก่อนตามลำดับดังนี้

ข้อที่ ๑ ผู้ถูกร้องอ้างว่า การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ไม่ใช่เป็นการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ หรือรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ชื่อว่ารัฐธรรมนูญของประชาชนฉบับปฏิรูปการเมือง มีบทบัญญัติ ในรัฐธรรมนูญเปลี่ยนแปลงและแตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับเดิมหลายประการ ที่สำคัญประการหนึ่งคือ มีหลักการป้องกันและขจัดนักการเมืองทุจริต คอร์รัปชัน โดยเฉพาะการใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่ง

ทางการเมือง แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ โดยมีมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ยึดถือหลักว่านักการเมืองต้องมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ก่อนเข้ารับตำแหน่ง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรวมทั้งสมาชิกวุฒิสภามีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง และมาตรา ๒๕๒ บัญญัติว่า ในกรณีที่เป็นการเข้ารับตำแหน่งให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของสมาชิกวุฒิสภาที่ดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ มีบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๑๕ บัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภาที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ คือให้คงความเป็นสมาชิกวุฒิสภาต่อไป และเพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกวุฒิสภายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินได้ จึงต้องถือวันที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้คือวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ เป็นวันเริ่มต้นเข้ารับตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภา และศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๓ เรื่อง นายสุขุม เชิดชื่น สมาชิกวุฒิสภาจงใจไม่ยื่นเอกสารประกอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินว่า สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับเดิม มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเข้ารับตำแหน่งภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ข้ออ้างของผู้ถูกร้องว่าบัญชีที่ยื่นเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เป็นการยื่นก่อนระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้ให้ความเห็นชอบและประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ นั้น ฟังไม่ขึ้น เพราะรัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติให้ต้องมีระเบียบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก่อนการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จึงฟังได้ว่า บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวของผู้ถูกร้อง เป็นบัญชีที่ยื่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒

ข้อที่ ๒ ผู้ถูกร้องไม่อยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ซึ่งใช้เฉพาะกับผู้ที่ยังดำรงตำแหน่งทางการเมือง แต่ผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๒ บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน รวม ๓ ครั้ง คือ กรณีเข้ารับตำแหน่งต้องยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง ครั้งที่สอง เมื่อพ้นจากตำแหน่งต้องยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นตำแหน่ง และครั้งที่สาม เมื่อพ้นตำแหน่งแล้วหนึ่งปี ต้องยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นตำแหน่งแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย จึงเห็นได้ว่ากรณียื่นบัญชีครั้งที่สองและครั้งที่สามเป็นกรณีที่ผู้ยื่นพ้นจาก

ตำแหน่งทางการเมืองแล้ว ประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นทั้งสามครั้งดังกล่าวด้วย ซึ่งหากผลการตรวจสอบพบว่าเป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชีตามที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือจงใจยื่นบัญชี ๑ ด้วย ข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ก็จะมีผลทำให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นหรือนับแต่วันที่ตรวจสอบพบว่าการกระทำดังกล่าวแล้วแต่กรณี และผู้นั้น ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง และศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๒๓/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๔๓ และคำวินิจฉัยที่ ๒๘/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๓ สรุปว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่พ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และถูกคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบภายหลังเมื่อพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองแล้ว มีความผิดฐานจงใจไม่ยื่นบัญชีและถูกลงโทษตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ดังนั้น ข้อต่อสู้ที่ว่า ผู้ถูกร้องไม่อยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เนื่องจากผู้ร้องได้พ้นตำแหน่งทางการเมืองแล้ว จึงฟังไม่ขึ้น

ข้อที่ ๓ มติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจาก พลโท สวัสดิ์ ออรุงโรจน์ และคุณหญิงปรีชา เกษมสันต์ ณ อยุธยา กรรมการ ป.ป.ช. มีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตอนแต่งตั้งเป็นกรรมการ ป.ป.ช. หรือไม่ เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๔ ว่า พลโท สวัสดิ์ ออรุงโรจน์ ได้ลาออกจากกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ เจเนอรัล คอมมูนิเคชั่น จำกัด ก่อนวันที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภา และไม่ได้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท ดังกล่าวขณะได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการ ป.ป.ช. และคุณหญิงปรีชา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ได้ลาออกจากกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภา และไม่ได้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัทดังกล่าวขณะได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว จึงไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำ ส่วนที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า คุณหญิงปรีชา เกษมสันต์ ณ อยุธยา มีชื่อเป็นผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท เกษมวารมย์ จำกัด และได้ลงชื่อในบคุดปี ๒๕๔๒ ในฐานะเป็นกรรมการและผู้ทำบัญชีของบริษัท เกษมวารมย์ จำกัด นั้น เห็นว่า คุณหญิงปรีชา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เกษมวารมย์ จำกัด ตั้งแต่ต้นเดือนเมษายน ๒๕๔๒ และที่ประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้นครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๒ ได้มีมติให้ คุณหญิงปรีชา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ออกจากตำแหน่งกรรมการ และบริษัท เกษมวารมย์ จำกัด ได้ไปจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการ ต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ นายทะเบียน ได้รับจดทะเบียนเพิ่มเติมรายการทะเบียนและได้ออกหนังสือรับรองออกจากกรรมการบริษัท เกษมวารมย์

จำกัด ตั้งแต่วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๒ แล้ว ส่วนการที่คุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ได้ลงชื่อผู้ทำบัญชีของบริษัท เกษมวารมย์ จำกัด ในงบดุลกำไรขาดทุนและกำไรสะสมในปี ๒๕๕๒ เห็นว่าคุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ไม่ได้เป็นลูกจ้างของบริษัท เกษมวารมย์ จำกัด และเป็นการลงชื่อรับรองงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนในรอบปี ๒๕๕๒ ตามแบบซึ่งได้เคยลงชื่อรับรองในเอกสารดังกล่าวมาหลายปี ก่อนลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เกษมวารมย์ จำกัด เท่านั้น เนื่องจากคุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ยังเป็นกรรมการในช่วงมกราคม ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๒ จึงฟังได้ว่าคุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เกษมวารมย์ จำกัด ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภา และไม่ได้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัทดังกล่าว ขณะได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการ ป.ป.ช. สรุปลแล้ว พลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์ และคุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา มีคุณสมบัติครบถ้วนและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ (๓) และมาตรา ๒๕๘ วรรคสอง ขณะได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการ ป.ป.ช. มติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เกี่ยวกับผู้ถูกร้องจึงชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ข้อต่อสู้นี้ฟังไม่ขึ้น

ข้อที่ ๔ การดำเนินการของผู้ร้องขัดต่อระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๐ และข้อ ๒๑ โดยไม่ให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงต่อผู้ร้องก่อน หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๒๑ วรรคสองบัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการตามวรรคหนึ่งกำหนดระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญนี้ ระเบียบดังกล่าวให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อนประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ใช้บังคับได้จนกว่ากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตจะมีผลใช้บังคับ” ดังนั้นระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว และมีผลใช้บังคับได้ตั้งแต่วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ จนถึงก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ คือระเบียบดังกล่าวใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ถึงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ดังนั้น ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องว่า ผู้ร้องดำเนินการขัดต่อระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๐ และข้อ ๒๑ ซึ่งถูกยกเลิกไปแล้วตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง จึงฟังไม่ได้

ข้อที่ ๕ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ มีเจตนารมณ์ต้องการขจัดผู้ทุจริตในการบริหารบ้านเมือง จึงสมควรใช้กับผู้ใช้อำนาจหน้าที่โดยทุจริตเท่านั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มีเจตนารมณ์ที่จะป้องกันและปราบปรามการทุจริต จึงได้บัญญัติมาตรการต่างๆ เพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นองค์กรอิสระ ทำหน้าที่ดังกล่าว การให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเป็นมาตรการหนึ่งของการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รัฐธรรมนูญกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย บัญชีดังกล่าวต้องมีเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย ดังนั้น มาตรการนี้จึงบัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่น ซึ่งมี ๓ ระยะ คือ เมื่อเข้ารับตำแหน่ง เมื่อพ้นตำแหน่ง และเมื่อพ้นตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี การที่รัฐธรรมนูญ บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยื่นบัญชีเมื่อเข้ารับตำแหน่งเพื่อให้บุคคลดังกล่าวแสดงความบริสุทธิ์และโปร่งใสก่อนเข้ารับตำแหน่งว่ามีทรัพย์สินและหนี้สินเท่าใด และเมื่อพ้นตำแหน่งหรือพ้นตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีก เพื่อให้แสดงความบริสุทธิ์และโปร่งใสให้ตรวจสอบได้อีก รัฐธรรมนูญบัญญัติให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องและความอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นโดยเร็ว และเมื่อตรวจพบว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจไม่ยื่นบัญชีดังกล่าวตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือจงใจยื่นบัญชีดังกล่าวด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ก็มีบทลงโทษต้องพ้นจากตำแหน่งและห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี จึงเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญนอกจากบัญญัติให้เป็นหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ไม่ยื่นไม่ได้ ถ้าจงใจไม่ยื่นก็เป็นความผิด และการยื่นบัญชีดังกล่าวต้องถูกต้องตามความเป็นจริง ถ้าจงใจยื่นด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ก็เป็นความผิดเช่นกัน ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ มีเจตนารมณ์ต้องการขจัดผู้ทุจริตเท่านั้น จึงไม่ถูกต้อง และฟังไม่ขึ้น

สรุปแล้ว ประเด็นข้อกฎหมายที่ผู้ถูกร้องยกขึ้นต่อผู้รวม ๕ ข้อ ฟังไม่ขึ้นทุกข้อ ส่วนข้อกฎหมายอื่นไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย เพราะไม่ทำให้ผลคดีเปลี่ยนแปลง จึงวินิจฉัยว่า ผู้ร้องมีอำนาจยื่นคำร้องนี้ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ได้

ประเด็นหลักต้องวินิจฉัยมีว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ หรือไม่ ผู้ถูกร้องต่อสู้ว่า ผู้ถูกร้องบกพร่องแสดงรายการทรัพย์สินไม่ครบ ทรัพย์สินที่ไม่ได้แสดงเนื่องจากผู้ถูกร้องหลงลืม และคู่สมรสไม่ได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ ทรัพย์สินของผู้ถูกร้องที่ไม่ได้แสดงมีจำนวนเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับทรัพย์สินทั้งหมดของผู้ถูกร้องที่มีอยู่ และเป็นทรัพย์สินที่ผู้ถูกร้องมีอยู่ก่อนเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกร้องเป็นคนกลัวภรรยา จึงไม่กล้าสอบถามว่า ที่ภริยารวบรวมทรัพย์สินมาให้ถูกต้องหรือไม่ นางสุวิมล มหากิจศิริ ภริยาผู้ถูกร้องได้ชี้แจงต่อศาลสนับสนุนข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องว่า ตนได้ปิดบังทรัพย์สิน ไม่แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบทั้งหมด เพราะมารดาได้สั่งสอนว่า ไม่ควรเชื่อผู้ชาย และควรเก็บสมบัติไว้ส่วนหนึ่ง ไม่ต้องบอกให้รู้ ตนจึงเก็บรวบรวมทรัพย์สินไว้เป็นส่วนตัวโดยไม่ได้แจ้งให้สามีทราบ เพราะเกรงว่าถ้าสามีทราบจะขอยึดทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้หรือทำธุรกิจจนหมด ซึ่งอาจประสบปัญหาทางธุรกิจเป็นเหตุให้ไม่เหลือทรัพย์สินได้ เห็นว่า ทรัพย์สินที่ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงไว้ในบัญชี ๑ มีทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง ได้แก่ เงินฝาก ๕ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงิน ๑ ฉบับ รวมเป็นเงิน ๒๖,๘๘๕,๒๔๐.๕๕ บาท ที่ดิน ๕ แปลง รวมเนื้อที่ ๗๑ ไร่ ๑๐^๐/_{๑๐} ตารางวา และรถยนต์ ๓ คัน (ที่ดินและรถยนต์ไม่ตีราคา) ทรัพย์สินของกลุ่มสมรส มีเงินฝาก ๒๓ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงิน ๒ ฉบับ รวมเป็นเงิน ๓๕๐,๓๕๘,๕๗๕.๕๘ บาท ที่ดิน ๒๑ แปลง รวมเนื้อที่ ๑๗๒ ไร่ ๑ งาน ๘๕ ตารางวา และบ้านพักอาศัย ๑ หลัง (ที่ดินและบ้านไม่ตีราคา) และทรัพย์สินของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ มีเงินฝาก ๑ บัญชี จำนวนเงิน ๒๐๐,๕๘๔.๘๔ บาท ที่ดิน ๒ แปลง รวมเนื้อที่ ๑ ไร่ ๑ งาน ๕๖ ตารางวา รวมทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะที่ไม่ได้แจ้งต่อผู้ร้องมีมูลค่ามากมายมหาศาล ข้ออ้างของผู้ถูกร้องถึงสาเหตุที่ไม่ได้แจ้งรายการทรัพย์สินดังกล่าว จึงรับฟังไม่ได้ มิฉะนั้นบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ให้แจ้งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้ถูกต้องตามความจริง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ จะเป็นอันไร้ผลบังคับโดยสิ้นเชิง ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ประเด็นสุดท้ายว่า ผู้ถูกร้องถูกลงโทษตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่เมื่อใด เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ

เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง เห็นว่า คำว่า “วันพ้นตำแหน่ง” ในมาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง มีอยู่ ๒ แห่ง คือ วันพ้นตำแหน่งที่ตรวจพบการกระทำความผิด และวันพ้นตำแหน่งที่ถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อันเนื่องมาจากการกระทำความผิด การตีความว่าการห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีจะนับแต่เมื่อใด มีหลักการตีความกฎหมายลายลักษณ์อักษรของอังกฤษเรียกว่า Ejusdem Generis Rule ว่า คำที่ใช้หลายแห่งในมาตราเดียวกัน ต้องถูกจำกัดให้มีความหมายเหมือนกันหรือในแนวเดียวกัน ดังนั้น คำว่า “วันพ้นตำแหน่ง” ๒ แห่ง ในมาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง จึงต้องตีความเหมือนกันว่า เป็นวันพ้นตำแหน่งจากการถูกลงโทษ คือวันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจพบความผิด ผู้ถูกร้องพ้นตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๓ เนื่องจากดำรงตำแหน่งครบวาระตามรัฐธรรมนูญ และผู้ถูกร้องถูกคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจพบการกระทำของผู้ถูกร้องคือวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า นายประยุทธ มหากิจศิริ ผู้ถูกร้อง จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจพบการกระทำของผู้ถูกร้อง ตั้งแต่วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เป็นต้นไป

นายมงคล สระภู

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ